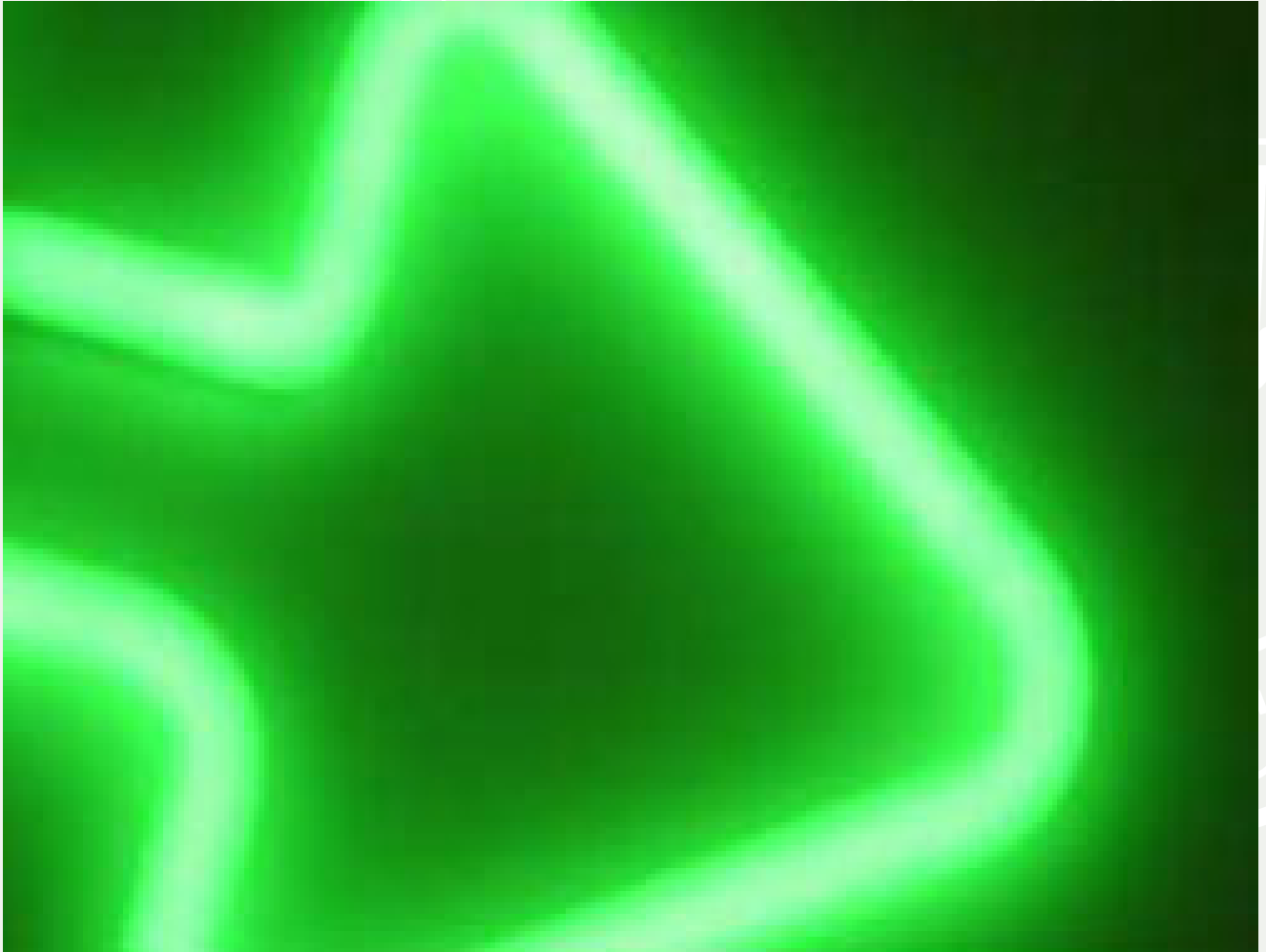

Teologi, religion og etikk i det offentlige rom

Faglig prioritering ved Det teologiske fakultet

UNIVERSITETET I OSLO
DET TEOLOGISKE FAKULTET

1 Teologi for samfunn, universitet og kirke

Det teologiske fakultets hovedprioritering er å utvikle internasjonalt sterk forskning og utdanning og å gjøre fakultetet relevant og tydelig i både kirke og samfunn. TF er UiOs eldste fakultet og har vært profesjonsutdanner for Den norske kirke i snart to hundre år. Gjennom perioden har TF gitt viktige bidrag til internasjonal teologi og har spilt en sentral rolle i kommunikasjonen mellom kirke og samfunn i Norge. En viktig forutsetning for denne historiske rollen har vært at fakultetet har hatt vilje og evne til å fornye seg, og slik være på høyde med sin samtids intellektuelle, kirkelige og samfunnsmessige utfordringer.

I dag utfordres fagteologien nasjonalt og internasjonalt av flerreligiøse strømninger og av normative problemkompleks knyttet til etikk og kjønn. Derfor vil Det teologiske fakultet forankre sine prioriteringer i denne type kontekst. På denne måten ønsker vi å styrke vår rolle som et relevant og nytenkende kompetansested for teologi og kirke i Norge, samtidig som fakultetet også får en nasjonalt ledende rolle i å fortolke flerreligiøsitet og etikk på en kritisk og fruktbar måte. En slik utvikling av TF, basert på økt vekt på tverrfakultært samarbeid med andre fagmiljøer ved UiO, vil også bidra til å styrke UiOs komparative fortrinn som forsknings- og utdanningsinstitusjon.

God teologisk forskning og utdanning har det særpreg at de former både kirke og samfunn. Det er vanskelig å fortolke utviklingen av det norske og de nordeuropeiske samfunn uten kompetanse om den protestantiske kristendommens kultur- og samfunnsformende betydning. Den nye flerreligiøse situasjonen i Norge må tenkes inn i en slik kontekst. Det teologiske fakultet vil bidra til å tolke og utdype de nye religionsmøtene, både i et historisk og et aktuelt perspektiv. Derfor vil Det teologiske fakultet være vertsfakultet for Universitetets tverrfakultære forskningsområde ***Religion i det pluralistiske samfunnet***. Området vil knytte seg til de mest sentrale pågående forskningsprosjekter som allerede finnes ved UiO og samarbeide aktivt med andre nordiske og internasjonale universiteter som i dag ønsker å gå inn i den samme utfordringen. Fortolkning av kultur og samfunn fra et religionsperspektiv er i dag helt nødvendig, både for å forstå samfunnenes og kulturens historiske utvikling og for å se de omfattende endringer som ikke minst det norske og de skandinaviske samfunnene er midt inne i dag.

I Norge tilbys i dag cand.theol-graden ved to andre, privateide, utdanningsinstitusjoner i tillegg til TF. Alle disse institusjonene har valgt særegne profiler. Gjennom sine faglige prioriteringer innenfor forskning og utdanning vil TF tydeliggjøre sin profil som det eneste universitetsforankrede teologiske fakultet i Norge. Vi vil søke samarbeid som kan styrke og komplettere denne profilen, både nasjonalt og internasjonalt. Vi tror at det er gjennom tydeliggjøring av denne profilen fakultetet kan fremstå som et attraktivt studiested og et intellektuelt sentrum for kristendom, religion og etikk i Norge.

2 Forskning

I sin forskning vil TF markere seg som et teologisk fakultet på et universitet i god europeisk klasse. Særpreget for TFs tradisjon har vært forskning med nær kontakt med den allmenne teoretiske og metodiske internasjonale forskningsfronten innenfor humaniora og deler av samfunnsfagene. Den beste forskningen er blitt til når spesifikke teologiske temata er utforsket og tolket innenfor rammen av allmenne teori- og metodespørsmål. I de aller fleste av Det teologiske fakultets nær 200-årige historie har dette utgjort fakultetets profil. Det er denne tverrfaglighet og forankring av teologiske spørsmål i en akademisk kontekst som har gjort at Det teologiske fakultets forskere ofte har satt dagsorden for både den kirkelige og den samfunnsmessige samtalen om kristendom, religion og etikk i Norge. Denne tradisjonen vil TF føre videre inn i en ny tid med nye utfordringer både av teoretisk og praktisk art. Friheten og åpenheten til å stille forskningsmessige viktige og intellektuelt sett fruktbare spørsmål er den viktigste måte å fastholde norsk teologis kvalitative styrke og samfunnsmessige betydning.

Fakultetet vil særlig prioritere:

Bibeltudier/antikkstudier: Bibelforskningen har helt siden reformasjonen vært en kjernedisiplin i protestantisk teologisk forskning. Ved TF er dette en disiplin med kvantitativt og kvalitativt høy vitenskapelig produktivitet. I tillegg er den et særdeles godt eksempel på en teologisk disiplin som forener et historisk og et samtidsorientert perspektiv i sitt arbeid med tekstene. Metodisk har bibelforskningen gjennom mange tiår ligget i front innen humaniora når det gjelder utvikling og utprøving av nye tilnærminger. Tette tverrfaglige bånd til allmenn fororientalsk forskning og antikkforskning har også lenge preget faget.

Reformasjon/protestantisme: Protestantisk religion har preget det norske samfunnet gjennom nesten 500 år. Gjennom det meste av sin historie har Det teologiske fakultet sett det som en viktig forskningsoppgave å fortolke denne religiøse tradisjonen både i et historisk og i et aktuelt perspektiv. I dagens reformasjonsforskning ser vi at en ny og bredere type tverrfaglighet er i ferd med å få gjennomslag. Denne tverrfagligheten omfatter både teologer og allmennhistorikere, kunst- og kulturhistorikere. Også forholdet mellom reformasjonen og den senere protestantiske tradisjon har lenge vært et sentralt spørsmål i kritisk teologisk forskning.

Etikk/diakoni: Etikk har alltid vært et kjernefag i den teologiske profesjonsutdanningen og i kristendomsstudiet. I teologisk sammenheng arbeider etikkfaget i et skjæringsfelt mellom teologisk etikk og allmenn etikk. På denne basis har fakultetet i de siste 25 årene utbygget etikkfaget til et bredt fagområde med relevans både for kirke/religion og for samfunn. I dag tilbyr Det teologiske fakultetet etikkstudier innenfor et bredt felt både på bachelor- og på masternivå, samt innenfor etter- og videreutdanning. Fakultetet har flere større forskningsprosjekter på feltet som viser tendensen til å fornye den klassiske etikkkompetansen med innpass av nyere teorier fra religionsfilosofi, interreligiøs dialog og kjønnsforskning.

På disse tre områdene har fakultetet en sterk internasjonal forskningskompetanse og vil utvikle den videre i årene som kommer. Et viktig kjennetegn ved den prioriterte forskningen er at den preges av stor grad av tverrfaglig arbeid innenfor meget spesialiserte disipliner. Denne siden ved fakultetets kjerneområder vil vi samtidig også styrke ved å vektlegge den

teoretiske og tverrfaglige innovasjon som skjer innenfor følgende fagfelt:

Religionsfilosofi: Religionsfilosofi er et fagfelt med lang tradisjon ved fakultetet. Den kvantitative forskningsinnsatsen har imidlertid vært økende i de senere år. Den voksende interessen for religion gjør det viktig og nødvendig å ivareta så vel den religionskritiske tradisjonen i akademisk sammenheng som behovet for å reflektere over de grunnleggende betingelsene for religion og religiøs identitet i en flerkulturell og flerreligiøs kontekst.

Interreligiøse studier: Den flerreligiøse situasjonen som stadig sterkere preger Europa og Norge fra 1990-tallet av, har de siste årene i økende grad blitt gjenstand for både forskning og undervisning ved fakultetet. Temaer som islam i Norge, religionsdialog og religionsundervisning i en flerkulturell skole spiller betydelig rolle i fakultetets forskning. Fakultetet ønsker i årene som kommer å videreutvikle sin kompetanse på dette fagområdet,

Kvinne- og kjønnsforskning: Lærere ved Det teologiske fakultet har i flere tiår bidratt vesentlig til en utvikling av kjønnteoretisk forskning fagutvikling i en teologisk og kirkelig kontekst. Forskere fra alle de tre prioriterte områdene spiller her en viktig rolle. Fakultetet har i det siste tiåret hatt et eget professorat i teologiske kvinne- og kjønnsforskning.

De tre sistnevnte områdene vokser i kvalitet og betydning ved fakultetet. Samtidig skjer det en fagutvikling innenfor teori og metode innenfor disse tre områdene med betydning for fagutviklingen for et samlet fakultet. TF vil derfor legge vekt på at den tverrfaglige utviklingen som preger områdene religionsfilosofi, interreligiøse studier og kvinne- og kjønnsforskning settes i aktiv relasjon til de tre klassiske kjerneområdene ved fakultetet.

3. Utdanning

Utdanningsprogrammene ved Det teologiske fakultet skal ha høy faglig kvalitet og relevans for kirke, universitet og samfunn. Vi utdanner kandidater med solid faglig innsikt og evne til å bruke sin dømmekraft i de mange utfordringer de stilles overfor. Våre studier gir kompetanse til virke innenfor en rekke områder av samfunnet, som kirke, skole, helse- og sosialområdet og organisasjonslivet.

TF har siden begynnelsen i 1811 hatt et særlig ansvar for å utdanne prester. Dette er fremdeles en hovedoppgave. Kandidater fra TF har i mange generasjoner bidratt til å forme og utvikle viktige sider ved den kristendomsform vi har i Norge. Vi mener det er til fordel for både kirke og samfunn at Det teologiske fakultet viderefører denne hovedoppgaven i en ny tid der flere religioner enn den kristne er synlig til stede i det norske samfunn. I en flerreligiøs tid er det viktig at utdanningsprogrammene gir studentene evne til selvkritisk refleksjon og respekt for andre tradisjoner.

Den viktigste faktor for høy faglig kvalitet i utdanningsprogrammene er at innholdet i den beste forskningen reflekteres i undervisningen. Teologi, religionsstudier og etikk er fag som hele tiden utvikles gjennom tolkning og refleksjon av samtid og historiske tradisjoner. Det er denne formen for fornyelse, livstolkning og relevans som skal stå i sentrum for alle utdanningsprogrammene ved Det teologiske fakultet. Dette innebærer også stort fokus på undervisningsformer og formidling.

TF fikk i 2007 tildelt læringsmiljøprisen for sitt nyskapende arbeid med IKT-baserte

undervisningsformer og utvikling av en universell læringsplattform. Læringsprisen forplikter ikke bare til fortsatt arbeid med den utdanningsmessige innholdssiden, men også et stadig arbeid med den pedagogiske formidlingen.

Prioriteringer innen utdanning:

Det teologiske fakultet befinner seg i en konkurransesituasjon særlig med private aktører innen høyskolesektoren I lys av dette vil vi tegne en tydeligere profil av utdanningen som universitetsforankret profesjonsutdanning. Kjennetegn på denne utdanningen skal være at den gir kandidatene kritisk og konstruktiv kompetanse til å tolke kristendommen i nasjonal og internasjonal sammenheng i møte med andre religioner og nye problemstillinger knyttet til kjønn og etikk. Både konkurransesituasjonen og det økende behov for kvalifisert personale i kirken innebærer at rekruttering til utdanningen får en særlig vekt hos oss. Styrket rekruttering skjer primært ved å videreutvikle både forskningsbasert kvalitet og samfunnmessig relevans i utdanningen og å gjøre denne profilert gjeldende i det offentlige rom.

UiO bestreber seg innen rammen av prosess faglig prioritering å profilere sine utdanningstilbud tydeligere i forhold til skolens behov. Det teologiske fakultet vil i samvirke med andre relevante fagmiljøer ved UiO styrke arbeidet med å tilrettelegge et godt fagtilbud på religionsfeltet innen rammen av universitetets lektorprogram. TF vil også vektlegge betydningen av etter- og videreutdanning og har i nært samarbeid med eksterne partnere og brukergrupper utviklet kurs målrettet mot kirke, skole og helse- og sosialsektor.

En sterkere forbindelse mellom forskningsprioriteringer og utdanning innebærer også på TF en prioritering av utdanningen på masternivå. TF har i dag fire forskjellige masterprogram. Vi vil i enda sterkere grad enn i dag prioritere å utvikle masterutdanningene våre som forskningsbaserte og forskningsnære undervisningsmiljø. En slik utvikling vil på den ene siden måtte bygge på tverrfaglig samarbeid slik at masterprogrammene blir forskningsmessig bærekraftige, og på den andre siden må masterprogrammene være spissede nok til å kunne ivareta behovet for profilering av vår særskilte forskningskompetanse i teologisk og etisk fortolkning.

Det teologiske fakultet har kun ett eget bachelorprogram. Dette vil være prioritert, fordi det utgjør den første halvdel av teologiprogrammet og fordi det spiller en viktig rolle som rekrutteringsgrunnlag til masterprogrammene. En prioritering av masternivået vil derfor ikke kunne skje på bekostning av bachelorutdanningen vår, men må i stedet skje gjennom endringer i mastergradsporteføljen.

TF har siden kvalitetsreformen lagt vekt på å delta i utviklingen av et tverrfakultært studietilbud i religion. Religion er vedtatt som et av de prioriterte tverrfakultære satsningsområdene innen forskning. For fakultetet virker det derfor naturlig at universitetets utdanningsprogram innen religion sees i sammenheng med denne satsningen.

4. Implementering

Arbeidet med faglige prioriteringer ved fakultetet vil videreføres innenfor rammen av den regulære plan- og budsjettprosessen, men vil selvsagt også stå svært sentralt i utviklingen av ny strategisk plan for perioden 2010 til 2014. Det dreier seg i denne sammenheng om strategi

og implementering både på kort og på lang sikt.

Prioriteringene skal få et styrket tilsvarende i sammensetningen av det vitenskapelige personale ved fakultetet. Det er imidlertid en langsiktig prosess som vil være knyttet til stillingsavgang, og vil først få et større omfang helt mot slutten av den kommende strategiske planperiode. Den rekruttering som fakultetet vil være avhengig av, må imidlertid forberedes gjennom tiltak både på kort og mellomlang sikt. God rekruttering forutsetter målrettet innsats innen forskningsaktivitet, faglig organisering og ledelse, likestillingsrettede tiltak, kvalitetsutvikling i forskerutdanning, prosjektutvikling og internasjonalt samarbeid.

De faglige prioriteringene er imidlertid ikke bare et uttrykk for hvor fakultetet ønsker å gå, men uttrykker i like høy grad fakultetets styrke og potensial i den nåværende situasjon. De utfordringer prioriteringene stiller oss overfor er derfor å utvikle strategi og tiltak for å konsolidere vår styrke og utløse vårt potensial. Det innebærer planmessig å benytte våre bevegelige midler til å styrke både kvantitet og kvalitet av den forskning og utdanning som prioriteringene fremhever. Innen forskningssektor peker vi både på rekrutteringsstillinger, støtte til prosjektutvikling både i en nasjonal og en internasjonal kontekst og aktiv utnyttelse av de utviklingsmuligheter som det tverrfakultære satsingsområdet i religion gir. Innen utdanning vil vi revidere programporteføljen slik at forankring og formidling av vår prioriterte forskningsfelter kommer bedre til uttrykk. Vi vil også tilpasse relevante utdanningsprogrammer til den tverrfakultære religionssatsingen.

For å nå våre målsettinger er det påkrevet å utvikle fakultetets forskningsorganisering slik at den blir bedre tilpasset prioriterte områder og muliggjør et bedre internt samvirke innen forskning mellom seniorforskerne, rekruttene og studenter på mastergradsnivå. Videre blir det svært vesentlig for framdrift og kvalitet i prosessen å sikre kompetanse og handlingsrom for aktiv og innovativ forskningsledelse.

Som et teologisk fakultet ser vi en særlig utfordring i videreutvikling av relasjonene mellom teologi og religionsstudier. Dette er utfordringer som gjelder mange teologiske fakulteter, ikke minst i Nord-Europa. En sammenliknende studie av de teologiske universitetsfakultetene i Oslo, Århus og Berlin har vist noe av potensialet i disse relasjonene og peker på behovet for en intensivering av innovativ forskningsutvikling innenfor denne tverrfaglige sammenheng. Fra vår side ser vi utviklingen av det tverrfakultære satsingsområdet i religion som en god og tidsriktig mulighet for å nå langt med det.